İndirilme Tarihi

11.11.2026 14:18:15

FDB137 - İslam Felsefesinin Kaynakları-I - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

İslam felsefesinin oluşumunda etkili olan yerli ve yabancı kaynakları birincil metinler üzerinden incelemek. Antik Yunan–Helenistik mirasın Arapçaya intikal sürecini, aktarım kanallarını ve geçirdiği dönüşümü kaynak eleştirisiyle değerlendirme becerisi kazandırmak.

Dersin İçeriği

Kaynak kavramı ve tasnifi; İslâmî kaynaklar (Kur'an, hadis, kelâm, dil ilimleri); Antik Yunan kaynakları: Platon, Aristoteles, Yeni Platonculuk; sahte-Aristoteles metinleri (Üsûlûcyâ, Kitâbü'l-Hayri'l-mahz); Hermetik gelenek; Süryanî, İran ve Hint kaynakları; tercüme hareketinin aktörleri ve metinleri; kaynak intikalinin İslam felsefesinin problem ve kavramlarına etkisi.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Gutas, Dimitri. Yunanca Düşünce Arapça Kültür: Bağdat'ta Yunanca-Arapça Çeviri Hareketi ve Erken Abbasi Toplumu. çev. Lütfü Şimşek. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2003. Kaya, Mahmut. İslâm Kaynakları Işığında Aristoteles ve Felsefesi. İstanbul: Ekin Yayınları, 1983. Olguner, Fahrettin. Batı ve İslâm Dünyasında Eflatun'un Timaios'u. Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları, 1990. Üsûlûcyâ: Aristoteles'in Teolojisi. inc. ve çev. Cahid Şenel. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2017. Ülken, Hilmi Ziya. İslâm Felsefesi: Kaynakları ve Tesirleri. İstanbul: Ülken Yayınları, 1983.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Metin Analizi, Öğrenci Sunumları.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrencilerin haftalık okumaları yaparak derse hazırlıklı gelmeleri ve dönem içinde bir seminer sunumu hazırlamaları beklenir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Dersin asistanı yoktur.

Dersin Verilişi

Dersler yüz yüze eğitim formatında, seminer düzeninde işlenmektedir.

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Prof. Dr. Mustafa Yıldız

Ders Öğrenme Çıktıları

1. İslam felsefesinin kaynaklarını listeler ve "etki" kavramını tanımlayarak örneklendirir.
2. Kur'an, hadis ve erken kelâm tartışmalarının felsefî düşünceye katkısını özetler ve örneklendirir.
3. Platon, Aristoteles ve Yeni Platoncu metinlerin Arapçaya intikal sürecinin aşamalarını sıralar ve metinlerin geçirdiği dönüşümün neden-sonuç ilişkisini kurar.
4. Sahte-Aristoteles metinlerini ve Hermetik geleneği tanır, Süryanî, İran ve Hint kaynaklarının rollerini karşılaştırır.
5. Tercüme hareketinin aktörlerini ve kurumlarını adlandırır, mütercimleri çevirdikleri eserlerle eşleştirir ve hareketin toplumsal bağlamını özetler.
6. Kaynak araştırması yöntemlerini listeler ve kullanım alanlarını örneklendirir.

Haftalık İçerikler

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
1	Dersin amacı ve yöntemi; "kaynak" kavramı, kaynak türleri ve etki/alımlama sorunu.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
2	İslâmî kaynaklar I: Kur'an ve hadiste felsefî düşünceye zemin oluşturan kavram ve temalar (akıl, nazar, hikmet, tefekkür).				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
3	İslâmî kaynaklar II: Erken kelâm tartışmaları ve dil ilimlerinin felsefeye hazırladığı zemin.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
4	Antik Yunan kaynakları I: Platon'un İslam dünyasına intikali; Devlet, Kanunlar ve Timaios'un özet ve çevirileri.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
5	Antik Yunan kaynakları II: Aristoteles külliyatının Arapçaya aktarımı; Organon ve Metafizik çevirileri.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
6	Yeni Platonculuk ve sahte-Aristoteles metinleri: Üsûlûcyâ (Theologia Aristotelis) ve Kitâbü'l-Hayri'l-mahz (Liber de causis).				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
7	İskenderiye okulu ve geç antik şerh geleneği: Ammonius, Philoponus; şerh geleneğinin İslam felsefesine aktarımı.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
8	Vize				Vize
9	Vize Sınavı Sonrası Değerlendirme ve Öğrenci Geri Bildirimi Süryanî aracılığı: Nusaybin, Cündişâpûr, Harran; Süryanî mütercimler ve çeviri yöntemleri.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım Soru-Yanıt
10	Süryanî aracılığı: Nusaybin, Cündişâpûr, Harran; Süryanî mütercimler ve çeviri yöntemleri.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
11	İran ve Hint kaynakları: Pehlevî edebiyatı, siyasetnâme geleneği, Kelîle ve Dimne; Hint etkisi tartışmaları.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
12	Hermetik gelenek ve Sâbiîlik: Hermes–İdris özdeşliği ve okült bilimlerin aktarımı.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
13	Tercüme hareketinin aktörleri: Huneyn b. İshak, Kindî çevresi, Sâbit b. Kurre; çeviri teknikleri ve terminolojinin oluşumu.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
14	Kaynak intikalinin dönüştürücü etkisi: Kindî ve Fârâbî'de kaynakların yeniden yorumlanması; metin örnekleri.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
15	Genel değerlendirme: kaynak araştırmasında yöntem; öğrenci sunumlarının değerlendirilmesi.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Derse Katılım	14	3,00
Teorik Ders Anlatım	14	3,00
Vize	1	3,00
Final	1	3,00
Tartışma	14	3,00
Araştırma Sunumu	1	3,00
Anlatım	14	3,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	7	3,00
Ders Sonrası Bireysel Çalışma	7	3,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Vize	40,00
Final	60,00

LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı / Felsefe ve Din Bilimleri (YL) (Tezli) X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10
Ö.Ç. 1	5	4	4	3	3	4	3	2	2	3
Ö.Ç. 2	4	4	4	2	2	3	3	3	2	3
Ö.Ç. 3	5	3	5	3	3	4	3	2	2	2
Ö.Ç. 4	4	4	4	3	2	4	3	3	2	2
Ö.Ç. 5	4	3	3	3	2	4	4	2	2	3
Ö.Ç. 6	3	3	4	5	5	5	4	2	4	2

Tablo :

P.Ç. 1 : Felsefe ve din bilimleri alanındaki kuramları, kavramları ve güncel tartışmaları lisans düzeyini aşan bir derinlikte açıklar.

P.Ç. 2 : Felsefe ve din bilimlerinin alt alanları arasındaki ilişkileri disiplinlerarası bir bakışla değerlendirir.

P.Ç. 3 : Alanındaki klasik ve çağdaş metinleri eleştirel biçimde çözümler.

P.Ç. 4 : Alanına uygun araştırma yöntemlerini seçerek bilimsel bir araştırma tasarlar ve yürütür.

P.Ç. 5 : Bir tez çalışmasını bağımsız olarak planlar ve yürütür.

P.Ç. 6 : Alanındaki bilgiyi güncel kaynaklar ve veri tabanları aracılığıyla eleştirel olarak değerlendirir ve günceller.

P.Ç. 7 : Araştırma bulgularını sözlü ve yazılı olarak akademik yazım kurallarına uygun biçimde sunar.

P.Ç. 8 : Dinî ve felsefi konuları farklı inanç ve dünya görüşlerine sahip kişilerle nesnel ve saygılı bir dille tartışır.

P.Ç. 9 : Bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun davranır.

P.Ç. 10 : Felsefe ve din bilimleri alanındaki bilgisini toplumsal sorunların ve din hizmetlerinin anlaşılmasında kullanır.

Ö.Ç. 1 : İslam felsefesinin kaynaklarını listeler ve "etki" kavramını tanımlayarak örneklendirir.

Ö.Ç. 2 : Kur'an, hadis ve erken kelâm tartışmalarının felsefi düşünceye katkısını özetler ve örneklendirir.

Ö.Ç. 3 : Platon, Aristoteles ve Yeni Platoncu metinlerin Arapçaya intikal sürecinin aşamalarını sıralar ve metinlerin geçirdiği dönüşümün neden-sonuç ilişkisini kurar.

Ö.Ç. 4 : Sahte-Aristoteles metinlerini ve Hermetik geleneği tanır, Süryanî, İran ve Hint kaynaklarının rollerini karşılaştırır.

Ö.Ç. 5 : Tercüme hareketinin aktörlerini ve kurumlarını adlandırır, mütercimleri çevirdikleri eserlerle eşleştirir ve hareketin toplumsal bağlamını özetler.

Ö.Ç. 6 : Kaynak araştırması yöntemlerini listeler ve kullanım alanlarını örneklendirir.